Język polski w użyciu – dwa teksty nieliterackie – trening

Zadania krok po kroku

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 21 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

___ / 4 pkt

Tekst 1. Pochwała samotności

[1] Kiedy mówimy, że ktoś jest samotny, zwykle mu współczujemy. Samotność kojarzy się z opuszczeniem, pustym mieszkaniem, telefonem, który milczy. Tymczasem w polszczyźnie mamy dwa słowa, które warto od siebie odróżnić: *samotność* i *osamotnienie*. Osamotnienie jest stanem, na który nikt się nie godzi. Samotność – przynajmniej ta, o której chcę tu pisać – bywa wyborem.

[2] Przez wieki ludzie celowo szukali odosobnienia. Pustelnicy odchodzili na pustynię, mnisi zamykali się w celach, a uczeni i poeci wyjeżdżali z miast na wieś, żeby wreszcie usłyszeć własne myśli. W połowie XIX wieku amerykański pisarz Henry David Thoreau zamieszkał w drewnianej chacie, którą sam zbudował nad stawem Walden, i spędził tam ponad dwa lata. Nie uciekał przed ludźmi – odwiedzali go przyjaciele, chodził do miasteczka – ale chciał sprawdzić, czego naprawdę potrzebuje do życia. Z tego doświadczenia powstała książka, którą do dziś czytają ludzie zmęczeni pośpiechem.

[3] Samotność wybrana nie jest więc brakiem ludzi, lecz obecnością siebie. W ciszy porządkujemy wrażenia, których za dnia było za dużo. Dopiero wtedy przeczytana książka zamienia się w przemyślenie, a kłótnia z przyjacielem – w pytanie, kto miał rację. Kto nie potrafi być sam ze sobą choćby przez godzinę, ten często nie wie, co myśli, dopóki nie usłyszy tego od innych. Wielu pisarzy i kompozytorów wspominało zresztą, że najlepsze pomysły przychodziły im podczas samotnych spacerów.

[4] Współczesny świat nie sprzyja takim chwilom. Telefon dba o to, żebyśmy nigdy nie zostali sami: w kieszeni zawsze czeka wiadomość, film albo rozmowa. Im łatwiej o kontakt, tym trudniej o skupienie. Wielu z nas sięga po ekran właśnie wtedy, gdy robi się cicho – jakby cisza była czymś, przed czym trzeba się bronić. W pociągu czy w poczekalni rzadko kto po prostu siedzi i myśli; zwykle przewijamy kolejne obrazki, żeby nie zostać sam na sam z sobą.

[5] Nie twierdzę, że należy zamieszkać w lesie. Wystarczy spacer bez słuchawek, wieczór bez ekranu, podróż pociągiem spędzona na patrzeniu przez okno. Takie chwile nie oddalają nas od innych. Przeciwnie – kto zna samego siebie, ten lepiej rozumie też ludzi, do których po chwili samotności wraca.

Tekst przygotowany do zestawu.

1.1. Wypisz z akapitu 1. dwa wyrazy, które autor od siebie odróżnia. Wyjaśnij, czym według niego różnią się ich znaczenia.

___ / 2 pkt

1.2. Sformułuj w jednym zdaniu stanowisko autora tekstu 1. w sprawie samotności. Zacznij od słów: *Autor uważa, że…*

___ / 1 pkt

Notatka syntetyzująca – trening

Zadania krok po kroku

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 16 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

___ / 3 pkt

Tekst 1. Arka pośrodku miasta

[1] Ogród zoologiczny kojarzy się z niedzielnym spacerem, watą cukrową i małpami skaczącymi po linach. Rodzice kupują bilety, dzieci biegają od wybiegu do wybiegu, a po kilku godzinach wszyscy wracają do domu zmęczeni i zadowoleni. Mało kto, stojąc przed wybiegiem, myśli o tym, że współczesne zoo ma zadania znacznie poważniejsze niż dostarczanie rozrywki.

[2] Najlepiej widać to na przykładzie żubra. Po I wojnie światowej na wolności nie pozostał ani jeden. Gatunek przetrwał tylko dzięki kilkudziesięciu zwierzętom żyjącym w ogrodach zoologicznych i prywatnych zwierzyńcach. Z ich potomstwa utworzono stado, które pod koniec lat dwudziestych zaczęło wracać do Puszczy Białowieskiej. Dziś żubry żyją na wolności w wielu miejscach Polski i Europy – to jeden z najbardziej znanych sukcesów ochrony przyrody na naszym kontynencie. Podobną drogę przeszedł koń Przewalskiego: wymarł w naturze, przetrwał w niewoli, a potem przywrócono go na stepy Mongolii.

[3] Ogrody zoologiczne na całym świecie współpracują ze sobą. Prowadzą wspólne księgi rodowodowe i wymieniają zwierzęta tak, aby unikać kojarzenia osobników blisko spokrewnionych. Dzięki temu nawet niewielkie populacje gatunków zagrożonych mogą przetrwać przez wiele pokoleń – na wypadek, gdyby w naturze zabrakło ich całkowicie. To praca na dziesięciolecia, której zwiedzający w ogóle nie widzą.

[4] Zoo to także szkoła. Dziecko z wielkiego miasta, które zobaczy na własne oczy słonia albo sowę, łatwiej zrozumie, dlaczego warto chronić miejsca, w których te zwierzęta żyją na wolności. Opiekunowie opowiadają o zwyczajach zwierząt, a tablice przy wybiegach wyjaśniają, które gatunki są zagrożone i dlaczego. Wiele ogrodów prowadzi zajęcia edukacyjne i zbiera pieniądze na ochronę przyrody w odległych krajach, a prowadzone w nich obserwacje pomagają lepiej chronić zwierzęta na wolności.

[5] Oczywiście nie każde zoo zasługuje na pochwałę. Ciasne klatki i betonowe wybiegi powinny odejść do przeszłości – nowoczesne ogrody budują coraz większe wybiegi, przypominające naturalne środowisko zwierząt. Ale dobrze prowadzony ogród zoologiczny nie jest więzieniem dla zwierząt, tylko arką, która pomaga ocalić to, co człowiek sam wcześniej zniszczył.

Tekst przygotowany do zestawu.

1.1. Wypisz dwa kluczowe argumenty, którymi autor tekstu 1. uzasadnia wartość ogrodów zoologicznych. Sformułuj je ogólnie, bez szczegółów.

___ / 2 pkt

1.2. Sformułuj w jednym zdaniu stanowisko autora tekstu 1. w sprawie roli ogrodów zoologicznych w ochronie zwierząt.

___ / 1 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Przykład 2. Wyjaśnij, na czym polega ironia w zdaniu: *Wspaniale! Zamknięto jedyną bibliotekę w dzielnicy, żeby zrobić kolejny parking.*
Nadawca udaje zachwyt („Wspaniale!"), a w rzeczywistości ocenia decyzję negatywnie – kontrast między pochwałą a faktem (utrata biblioteki dla parkingu) ośmiesza priorytety władz.
Jak myśleć: zapytaj, czy autor naprawdę tak uważa. Jeśli słowa mówią „dobrze", a sytuacja pokazuje „źle" – to ironia. Wyjaśnij, co autor krytykuje.

Przykład 3. Wyjaśnij, jak w haśle *Nie czekaj do jutra – zapisz się na kurs pierwszej pomocy już dziś. Może właśnie ty uratujesz komuś życie.* przejawia się funkcja impresywna.
Nadawca nakłania odbiorcę, by zapisał się na kurs. Służy temu tryb rozkazujący (*nie czekaj, zapisz się*) i bezpośredni zwrot do odbiorcy (*ty uratujesz*), który sprawia, że czuje się on osobiście odpowiedzialny.
Za co CKE daje punkt: za cel (do czego nakłania) i trafnie wskazany środek językowy.

Przykład 4. Określ znaczenie i funkcję frazeologizmu w zdaniu: *Walka z bałaganem w piwnicy okazała się syzyfową pracą.*
Syzyfowa praca (mitologizm – od Syzyfa, który bez końca wtaczał głaz na górę) to daremny wysiłek, który trzeba wciąż zaczynać od nowa. Frazeologizm obrazowo i z humorem podkreśla bezskuteczność sprzątania.

ZADANIA

Zadanie 1. Przyporządkuj przykładom zjawisko językowe. Wpisz literę: a) neologizm słowotwórczy, b) neologizm znaczeniowy, c) zapożyczenie, d) frazeologizm. ___ / 4 pkt

1. zakupoholik	a) neologizm słowotwórczy
2. wirus (w komputerze)	b) neologizm znaczeniowy
3. weekend	c) zapożyczenie
4. wziąć nogi za pas	d) frazeologizm

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 2. W którym zdaniu wyraz *ciężki* ma znaczenie przenośne? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. Walizka jest za ciężka dla dziecka.
B. Ciężki kamień leżał przy drodze.
C. Mieliśmy dziś ciężki dzień w pracy.
D. Kupiliśmy ciężki dębowy stół.

Zadanie 3. Oceń prawdziwość zdań. Wpisz P (prawda) albo F (fałsz). ___ / 3 pkt

1. Pytanie retoryczne nie wymaga odpowiedzi, bo ją sugeruje.	**P**	**F**
2. Ironia polega na mówieniu wprost tego, co się myśli.	**P**	**F**
3. Słownictwo wartościujące wyraża ocenę nadawcy.	**P**	**F**

JAK KORZYSTAĆ Z ZESTAWU

- Karta 1 pokazuje, jak CKE ocenia ten typ zadań (co daje punkty, typowe uwagi z zasad oceniania) oraz wzorcowe odpowiedzi.
- Karty 2–4 prowadzą od treningu, przez zadania na poziomie matury, do zadań trudniejszych.
- Karty 5 i 6 to równoległy test (grupa A i B) z punktacją jak na maturze.
- Klucz zawiera odpowiedzi, przykładowe realizacje i zasady oceniania w stylu CKE 2026.
- Osobny plik „Powtórka" zbiera wzorce odpowiedzi, typowe błędy ze sprawozdań CKE i test „Sprawdź się".

Materiał oryginalny – żadne zadanie ani tekst nie jest kopią materiałów CKE. Podstawa programowa LO i technikum w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 1019). Wymagania: I.1.1, I.1.3–I.1.9, I.1.11, I.1.14–I.1.15. Częstość na maturze: blok zadań do utworów od starożytności do pozytywizmu jest w każdym z 10 arkuszy PP 2022–2026 (zwykle 4–6 zadań, razem do 7 pkt); lektury ze szkoły podstawowej wystąpiły m.in. w maju 2026 (bajka Krasickiego z muralem), grudniu 2024 (bajka) i marcu 2022 (tren). Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Test historycznoliteracki: od Młodej Polski do współczesności – trening

Zadania krok po kroku

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 21 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.

___ / 6 pkt

Kazimierz Przerwa-Tetmajer, *Któż nam powróci…*

Któż nam powróci te lata stracone
Bez wiosennego w wiośnie życia nieba?…
Wołają na nas, że w złą idziem stronę
Precz o świat troskę rzucając powinną,
A czy pytają się nas, co nam trzeba,
I czyśmy mogli obrać drogę inną?

Kto z was policzył te gorzkie godziny
Daremnych pragnień, żrących naszą duszę?
Kto zmierzył smutku naszego głębiny
Bez dna i brzegu? Kto wie, jakie ducha
Niepodległego straszne są katusze,
Gdy zerwać swego nie może łańcucha?

Spójrzcie nam w mózgi: zgryzły je, strawiły
Wrodzone ludziom daremne pragnienia.
Wołacie na nas: «Jesteśmy bez siły,
Dajcie nam słowa wiary i otuchy» — —
A nam któż daje słowa pocieszenia?
A któż mdlejące nasze wzmacnia duchy?

Któż nam powróci te lata stracone
Bez wiosennego w wiośnie życia nieba?…
Chcecie w nas widzieć dźwignię i obronę,
żądacie od nas zbawień i pomocy,
Lecz my, z waszego wykarmieni chleba,
Jak wy, nie mamy odwagi i mocy.

Kazimierz Przerwa-Tetmajer, *Któż nam powróci…*, całość; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl (domena publiczna).

1.1. Określ, kto jest podmiotem lirycznym wiersza i do kogo się zwraca. Wskaż wyrazy, które o tym świadczą.

___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 2. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

___ / 10 pkt

Kochanowski i Baczyński – obraz świata

(Tekst 1.)

Czego chcesz od nas, Panie, za Twe hojne dary?
Czego za dobrodziejstwa, którym nie masz miary?

Kościół Cię nie ogarnie, wszędy pełno Ciebie,
I w otchłaniach, i w morzu, na ziemi, na niebie.

[…]

Tyś Pan wszytkiego świata, Tyś niebo zbudował
I złotemi gwiazdami ślicznieś uhaftował.

Tyś fundament założył nieobeszłej ziemi
I przykryłeś jej nagość zioły rozlicznemi.

Za Twoim rozkazaniem w brzegach morze stoi,
A zamierzonych granic przeskoczyć sie boi.

[…]

Bądź na wieki pochwalon, nieśmiertelny Panie!
Twoja łaska, Twa dobroć nigdy nie ustanie.

Chowaj nas, póki raczysz, na tej niskiej ziemi;
Jedno zawżdy niech będziem pod skrzydłami Twemi!

Tekst 1. Jan Kochanowski, *Pieśń* („Czego chcesz od nas, Panie…"), fragmenty; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl. *wszędy* – wszędzie; *nieobeszły* – taki, którego nie można obejść, ogromny; *zioła* – rośliny; *chować* – tu: chronić

(Tekst 2.)

Ziemia miłości, ziemia ludów święta
jest jak długa niepamięć, jak jezioro mroku,
przez huragany mroźne czarnym lodem ścięta,
stoi w sobie milcząca jak w grobie wyroków.

Tak wypłoszeni z czasu, my, którzyśmy śmieli
Boga zwać po imieniu i ludzi po czynie,
myśmy czasów nie znali innych, nie widzieli,
a groza w nas przeminie, gdy życie przeminie.

My na środku lodowisk, nieznający domu,
pod śniegami — kamienie i pod gliną — głazy,
ci sami katorżnicy my z kamieniołomów,
ścigani po ulicach i liczący razy
kijów ciężkich, wygnańczych, o! bo nas wygnały
jak sine ciała — z duszy, jak upiory — z ciała.

My po nocach u ściany chłodnej zaczajeni,
w krokach węszący śmierci, w drzew poświście — bata,
w ziemię świętą zamknięci jak w głuche więzienie.
O Panie apokalips! Panie końca świata!
znajdź głos swój i przybitych nad trumien obszarem
wywołaj; głos włóż w usta i w dłonie włóż karę.

Krzysztof Kamil Baczyński, *Ziemia* (15 stycznia 1943), całość; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl. *katorżnik* – więzień skazany na ciężkie roboty

2.1. Przyporządkuj określenia tekstom. Wpisz je do właściwej kolumny.

___ / 6 pkt

świat jako piękne, uporządkowane dzieło Boga | ziemia jak więzienie i grób
człowiek wdzięczny i bezpieczny „pod skrzydłami" Boga
człowiek wygnany, ścigany, bez domu | niebo „uhaftowane" gwiazdami
noc, lód, mrok, zapowiedź końca świata

Tekst 1. (Kochanowski)	Tekst 2. (Baczyński)

PRZYKŁADY Z WYJAŚNIENIEM

Przykład 1. Przeanalizuj temat *Kiedy człowiek powinien przeciwstawić się większości?* – określ typ, słowa kluczowe i sformułuj stanowisko.

Typ: **kiedy** – trzeba wskazać okoliczności, a nie odpowiadać „zawsze" lub „nigdy". Słowa kluczowe: *powinien* (powinność moralna, nie tylko możliwość), *przeciwstawić się* (słowem, czynem, odmową posłuszeństwa), *większość* (tłum, wspólnota, władza popierana przez wielu albo przez nich biernie znoszona). Stanowisko: *Człowiek powinien przeciwstawić się większości wtedy, gdy jej decyzje naruszają godność słabszych albo zmuszają go do kłamstwa – nawet jeśli zapłaci za to samotnością.*

Jak myśleć: teza zawiera dwie okoliczności – to gotowe dwa aspekty rozwinięcia. W zasadach 2026 do tematu „Kiedy…?" CKE wymagała do pełnej funkcjonalności utworu omówienia zarówno samego zjawiska, jak i okoliczności – tu: sprzeciwu i sytuacji, w której jest powinnością.

Przykład 2. Zdefiniuj pojęcie ambicja do tematu *Czy ambicja prowadzi człowieka do zguby?*

Ambicja to dążenie do wyróżnienia się i osiągnięcia wysokiej pozycji, które może pobudzać do wytrwałej pracy, ale może też zamienić się w żądzę sukcesu nieliczącą się z innymi.

Jak myśleć: nazwa ogólna (*dążenie*) + cecha odróżniająca (*do wyróżnienia się*) + dwa bieguny pojęcia. Definicja od razu podpowiada plan: ambicja budująca i ambicja niszcząca.

Przykład 3. Dobierz lekturę obowiązkową, inny utwór i dwa konteksty do tematu *Rola marzeń w życiu człowieka*.

Lektura: *Lalka* – Wokulski jako młody subiekt marzył o perpetuum mobile, później zafascynował go metal lżejszy od powietrza, nad którym pracuje Geist; marzenie o Izabeli daje mu energię do zdobycia majątku, ale kończy się rozczarowaniem. Inny utwór: *Przedwiośnie* – opowieść ojca o szklanych domach daje Cezaremu nadzieję, a nędzne miasteczko po przekroczeniu granicy – gorzkie rozczarowanie. Konteksty: mitologiczny (Ikar – marzenie o lataniu i upadek), historyczny (lot braci Wright w 1903 r. – spełnienie marzenia, które długo uważano za mrzonkę).

Jak myśleć: wybieram utwory, w których marzenie działa w dwie strony – daje siłę i grozi klęską. Dzięki temu omówię **funkcje** marzeń (temat „rola…"), a nie tylko ich treść.

Przykład 4. Która teza jest lepsza w temacie *Czy lęk może być dobrym doradcą? – Lęk to bardzo ważny temat literatury wszystkich epok* czy *Lęk bywa dobrym doradcą, gdy ostrzega przed złem, które człowiek sam mógłby wyrządzić; staje się złym, gdy każe porzucić wartości, by ocalić siebie*?

Druga. Pierwsze zdanie to ogólnik – nie odpowiada na pytanie „czy?". Druga teza rozstrzyga problem warunkowo i wyznacza dwa akapity: lęk jako głos sumienia (Makbet waha się przed zabójstwem Dunkana, dopóki żona nie zarzuca mu tchórzostwa) i lęk jako źródło zdrady (Winston w Pokoju 101 zdradza Julię).

Za co CKE daje punkty: praca „dotyczy problemu", gdy obok aspektu tematu zawiera opinię albo uzasadnienie – ogólnik nie jest ani jednym, ani drugim.

ZADANIA

Zadanie 1. Przyporządkuj początkom tematów to, czego wymagają od piszącego. Wpisz właściwą literę.

___ / 4 pkt

1. *Rola / znaczenie…*	a) wskazania okoliczności i warunków
2. *Kiedy…?*	b) określenia funkcji – co daje i co odbiera
3. *Różne postawy wobec…*	c) pokazania, jak coś zmienia kogoś lub coś
4. *Wpływ… na…*	d) zestawienia i oceny zachowań ludzi

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Przykład 3. Zamień kontekst informacyjny w funkcjonalny. Argument: *Władza totalitarna zawłaszcza pamięć ludzi* (*Rok 1984*). Kontekst: *W ZSRR rządził Stalin.*
W Związku Radzieckim za rządów Stalina z oficjalnych fotografii i publikacji usuwano polityków, którzy popadli w niełaskę – tak jakby nigdy nie istnieli. Praca Winstona w Ministerstwie Prawdy, polegająca na poprawianiu archiwów, nie jest więc fantazją pisarza, lecz wyostrzonym obrazem praktyki totalitaryzmu: kto panuje nad zapisem przeszłości, ten decyduje, co ludzie uznają za prawdę.
Jak myśleć: kontekst ma odpowiedzieć na pytanie „co z tego wynika dla argumentu?" – tu: że powieść opisuje mechanizm rzeczywisty.

Przykład 4. Zakwalifikuj błędy: a) *Wokulski poślubia Izabelę.* b) *Walery jest synem Harpagona.* c) *W „Trenach" narrator opowiada o śmierci córki.*
a) **błąd kardynalny** – falsyfikacja losów głównego bohatera lektury czytanej w całości (0 pkt za pracę); b) **błąd rzeczowy** – pomyłka dotycząca postaci drugoplanowej (Walery jest synem Anzelma; −1 pkt w KLiK); c) **błąd rzeczowy** terminologiczny – w liryce mówimy o podmiocie lirycznym, nie o narratorze.
Jak myśleć: pytaj, czy błąd przekreśla znajomość głównego wątku lub losu głównego bohatera – jeśli tak, jest kardynalny.

ZADANIA

Zadanie 1. Które zdanie o *Skąpcu* jest analityczne, a nie tylko informacyjne? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. Harpagon wybiera szkatułkę zamiast ukochanej – namiętność do pieniędzy okazuje się w nim silniejsza niż miłość.

B. „Skąpiec" to komedia Moliera, której bohaterem jest Harpagon.

C. Akcja „Skąpca" rozgrywa się w Paryżu, w domu Harpagona.

D. Molier napisał wiele komedii, a jedną z nich jest „Skąpiec".

Zadanie 2. Przyporządkuj lekturom problemy, do których pasują. Wpisz właściwą literę. ___ / 5 pkt

1. *Tango*	a) prawo władcy a nakaz sumienia
2. *Antygona*	b) niespełnione marzenie o narodowym zrywie
3. *Dżuma*	c) ratowanie życia jako odpowiedź na zagładę
4. *Wesele*	d) dom bez norm i władza przejęta przez prymitywną siłę
5. *Zdążyć przed Panem Bogiem*	e) solidarność ludzi w walce ze złem

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____ 5 ____

Podgląd • Pierwsza Ławka

ZADANIA

Zadanie 1. Przyporządkuj wyrażeniom typ błędu. Wpisz właściwą literę. ___ / 5 pkt

1. *w każdym bądź razie*
2. *Grupa uczniów postanowili*
3. *finalnie bohater zrozumiał*
4. *w „Tango" Mrożka*
5. *Czytając dramat, pojawia się pytanie*

a) frazeologiczny (kontaminacja)
b) składniowy
c) leksykalny (kalka)
d) fleksyjny

1 ___ 2 ___ 3 ___ 4 ___ 5 ___

Zadanie 2. Uzupełnij tekst łącznikami z ramki. ___ / 3 pkt

a jednak Z kolei Zatem Na przykład

1. Makbet zdobywa koronę, _____ nie zaznaje spokoju.
2. Kreon ustępuje zbyt późno. _____ Harpagon nie ustępuje wcale.
3. _____ wszystkie te przykłady dowodzą, że władza wystawia charakter na próbę.

Zadanie 3. Oceń prawdziwość zdań o ocenie kompozycji i języka. Wpisz P (prawda) albo F (fałsz). ___ / 4 pkt

1. Układ „lektura po lekturze" może dać najwyżej 2 pkt za strukturę.	**P**	**F**
2. Za 4 błędy ortograficzne uczeń bez opinii o dysleksji otrzymuje 2 pkt.	**P**	**F**
3. Styl jest stosowny, jeśli nie jest potoczny w co najmniej ok. 2/3 pracy.	**P**	**F**
4. Dysleksja łagodzi ocenę zakresu i poprawności środków językowych.	**P**	**F**

Zadanie 4. Które zakończenie najlepiej pasuje do pracy z tezą: *Lęk bywa dobrym doradcą, gdy ostrzega przed złem, ale złym, gdy każe porzucić wartości*? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. Lęk, który powstrzymywał Makbeta, był głosem sumienia, a lęk Winstona w Pokoju 101 – narzędziem, którym władza zmusiła go do zdrady; o wartości lęku decyduje więc to, przed czym nas chroni.

B. Podsumowując, lęk jest bardzo ważnym tematem literatury, a każdy człowiek czegoś się boi.

C. Na koniec warto wspomnieć jeszcze o „Dżumie", w której mieszkańcy Oranu także się bali.

D. W mojej pracy omówiłem „Makbeta", „Rok 1984" i dwa konteksty, co pozwoliło mi zrealizować temat.

Podgląd • Pierwsza Ławka

ZADANIA

Zadanie 1. Przyporządkuj cytaty do rodzajów. Wpisz literę: a) cytat-definicja, b) ujęcie autorskie (stanowisko badacza lub krytyka), c) cytat-ilustracja (fragment utworu literackiego). Cytaty bez podpisu to sformułowania przygotowane do zestawu. ___ / 4 pkt

1. „Alegoria – obrazowe przedstawienie pojęcia abstrakcyjnego za pomocą postaci, przedmiotu lub zdarzenia o stałym, umownym znaczeniu."

2. „Każda epoka uważa swój sposób opowiadania za najbardziej naturalny – dopiero następna widzi w nim konwencję."

3. „Martwe znasz prawdy, nieznane dla ludu, / Widzisz świat w proszku, w każdej gwiazd iskierce" (Mickiewicz, *Romantyczność*)

4. „Powieść realistyczna nie kopiuje świata, lecz porządkuje go tak, by czytelnik uwierzył, że nikt niczego nie porządkował."

a) cytat-definicja

b) ujęcie autorskie

c) cytat-ilustracja

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 2. Która teza odpowiada na oba człony tematu *Kontrast jako sposób kreowania postaci i jego funkcja*? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. Zestawienie postaci o przeciwnych cechach wyostrza wady bohatera i zmusza czytelnika do oceny, której narrator nie wypowiada wprost.

B. Kontrast jest jednym z najstarszych środków stylistycznych, znanym już w starożytności.

C. W wielu utworach bohaterowie bardzo różnią się od siebie charakterem.

D. Kontrast sprawia, że utwory są ciekawsze i przyjemniej się je czyta.

Zadanie 3. Oceń prawdziwość zdań o temacie z cytatem. Wpisz P (prawda) albo F (fałsz). ___ / 4 pkt

1. Praca, która pomija cytat z tematu, tylko częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.	**P**	**F**
2. Z ujęciem autorskim w cytacie wolno polemizować, jeśli polemika jest uzasadniona.	**P**	**F**
3. Cytat wystarczy przepisać we wstępie – dalej nie trzeba do niego wracać.	**P**	**F**
4. Niedokładny cytat ujęty w cudzysłów może zostać uznany za błąd rzeczowy.	**P**	**F**

Zadanie 4. Uzupełnij zdania wyrazami z ramki. ___ / 4 pkt

problem teza hipoteza indukcyjnym dedukcyjnym argument

1. Pytanie, na które odpowiada wypracowanie, to _____.
2. Odpowiedź na to pytanie, podana na początku pracy, to _____.
3. Przypuszczenie ze wstępu, potwierdzane dopiero w zakończeniu, to _____.
4. Wywód, który od analizy przykładów prowadzi do wniosku ogólnego, nazywamy _____.

PIERWSZA ŁAWKA

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania.

___ / 5 pkt

Wojsko Fortynbrasa

Jakże mnie wszystko oskarża i wszystko
Leniwej zemście mej bodźca dodaje!
Czymże jest człowiek, jeżeli najwyższym
Jego zadaniem i dobrem na ziemi
Jest tylko spanie i jadło? Bydlęciem,
Szczerym bydlęciem. Ten, co nas obdarzył
Tak dzielną władzą myślenia, że może
I wstecz, i naprzód poglądać, nie na to
Dał nam tę zdolność, ten udział boskości
Rozumem zwany, aby w nas jałowo
Leżał i butwiał. Jestli to więc skutkiem
Zwierzęcej, bydlą godnej niepamięci,
Czy trwożliwego i drobiazgowego
Przewidywania, które ściśle biorąc,
Zawsze ma w sobie trzy części tchórzostwa,
A tylko jedną mądrości. Doprawdy,
Nie mogę tego pojąć, że aż dotąd
Mówię do siebie: trzeba to uczynić,
I kończę na tym, kiedy mi do czynu
Nie brak powodów, woli, sił i środków.
Przykłady, wielkie jak świat, stoją przecie
Przede mną; choćby to wojsko tak liczne
I tak zasobne, pod wodzą takiego
Młodego księcia, który, zapalony
Szlachetną żądzą sławy, lekceważy
Ukrytą szalę wypadków i chętnie,
Co jest doczesne i przemijające,
Na sztych wystawia hazardom, zagładzie,
Za co? za marną łupinę orzecha.
Prawdziwie wielkim być to nie wojować
O byle głupstwo bez wielkiej przyczyny,
Lecz wielkomyślnie o źdźbło nawet walczyć,
Gdzie honor każe. I cóż ja wart jestem,
Ja, który ojca zgon, zhańbienie matki
Śpiąco przepuszczam? gdy oto ze wstydem
Widzę przed sobą bliską śmierć dwudziestu
Tysięcy ludzi, którzy dla chimery,
Dla widma sławy, w grób idą jak w łóżko,
Aby wywalczyć nikczemną piędź ziemi,
Na której nie ma dość miejsca do walki
Ani dość darni, by skryła mogiły
Tych, co polegną. Bądź odtąd zażartą,
O wolo moja, albo wzgardy wartą!

Sytuacja: Hamlet, wysłany przez króla do Anglii, spotyka wojsko norweskiego księcia Fortynbrasa; rotmistrz wyjaśnia mu, że Norwegowie idą zdobyć mały skrawek ziemi, który nie przyniesie im nic prócz sławy. Towarzysze Hamleta odchodzą naprzód. *Objaśnienia: jadło* – jedzenie; *butwieć* – próchnieć, marnieć; *niepamięć* – tu: zapominanie o obowiązku; *wystawiać na sztych* – narażać na cios; *hazardy* – tu: niebezpieczeństwa, ryzyko; *chimera* – złudzenie; *piędź* – dawna miara długości, tu: skrawek; *darń* – wierzchnia warstwa ziemi porośnięta trawą.

William Szekspir, *Hamlet*, akt IV, scena 4 (monolog Hamleta), tłum. Józef Paszkowski; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl (domena publiczna).

1.1. Nazwij formę wypowiedzi bohatera i określ jej funkcję w kreowaniu postaci.

___ / 2 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

Trzy utwory i kontekst – kompozycja pracy PR – trening

Zadania krok po kroku

KARTA 2/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 21 pkt

Zadanie 1. Ułóż z podanych elementów plan problemowy części zasadniczej. Wpisz numery elementów przy trzech aspektach tematu. ___ / 3 pkt

Temat: *Zakończenie utworu jako klucz do jego sensu.*

1) śmierć Antygony i klęska Kreona w *Antygonie*; 2) nieznany los Wokulskiego w *Lalce*; 3) tango Edka i Eugeniusza w *Tangu*; 4) kara spadająca na Makbeta w *Makbecie*; 5) scena egzekucji przerwana w pół gestu w *Kordianie*; 6) chocholi taniec w *Weselu*.

Zadanie 2. Dopisz do każdego kontekstu zdanie, które pokaże, co z niego wynika dla interpretacji. Temat: *Kreacja narratora a sposób odczytania świata przedstawionego.*
a) filozofia egzystencjalizmu (wobec *Dżumy*); b) program powieści realistycznej (wobec *Lalki*); c) doświadczenie obozowe autora (wobec *Proszę państwa do gazu*). ___ / 3 pkt

Zadanie 3. Przyporządkuj zdania z wypracowań do właściwej kolumny. Wpisz je do tabeli. ___ / 6 pkt

Kordian przyjeżdża do Londynu, potem do Włoch i na Mont Blanc.
Podróż Kordiana jest ciągiem rozczarowań, które zamieniają młodzieńczy zapał w gotowość do czynu – kompozycja stacyjna buduje dojrzewa
Filozofia Hegla, widząca w tragedii zderzenie dwóch racji, pozwala zobaczyć, że Antygona i Kreon są zarazem słuszni i winni.
Antygona grzebie brata, a Kreon skazuje ją na śmierć.
Przemiana Makbeta z wodza w tyrana pokazana w kolejnych zbrodniach sprawia, że widz śledzi mechanizm upadku, a nie tylko jego skutek.
Chłopomania pomaga zrozumieć, dlaczego w *Weselu* symbol narodowej sprawy trafia do rąk Jaśka.

streszczenie	analiza (zabieg i funkcja)	kontekst funkcjonalny

Zadanie 4. Oceń, czy uczeń wykorzystał *Kordiana* funkcjonalnie. Uzasadnij ocenę i dopisz jedno zdanie, które poprawi akapit. ___ / 3 pkt

Na końcu dramatu Kordian ma zostać rozstrzelany. Adiutant jedzie z ułaskawieniem, a oficer podnosi rękę. Nie wiadomo, co się stało. Słowacki był romantykiem, dlatego zakończenie jest smutne.

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Matura 2027 z języka polskiego – komplet: 8 arkuszy próbnych i 12 zestawów najczęstszych zadań (PP i PR)

Podgląd pokazał 12 z 573 stron. Pełna wersja: 573 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Matura 2027 z polskiego (poziom podstawowy) – najczęstsze zadania: Język polski w użyciu – dwa teksty nieliterackie
- Matura 2027 z polskiego (poziom podstawowy) – najczęstsze zadania: Dwa teksty i tekst ikoniczny
- Matura 2027 z polskiego (poziom podstawowy) – najczęstsze zadania: Wypracowanie PP – od tematu do tezy
- Matura 2027 z języka polskiego – poziom podstawowy, arkusz próbny 1 z zasadami oceniania i powtórką
- Matura 2027 z polskiego (poziom rozszerzony) – najczęstsze zadania: Trzy utwory i kontekst – kompozycja pracy PR
- Matura 2027 z polskiego (poziom podstawowy) – najczęstsze zadania: Język w tekście
- Matura 2027 z polskiego (poziom rozszerzony) – najczęstsze zadania: Sposób przedstawienia – analiza formy w służbie argumentu
- Matura 2027 z języka polskiego – poziom rozszerzony, arkusz próbny 1 z zasadami oceniania i powtórką
- Matura 2027 z języka polskiego – poziom rozszerzony, arkusz próbny 2 z zasadami oceniania i powtórką
- Matura 2027 z języka polskiego – poziom rozszerzony, arkusz próbny 3 z zasadami oceniania i powtórką
- Matura 2027 z polskiego (poziom podstawowy) – najczęstsze zadania: Test historycznoliteracki: od starożytności do pozytywizmu
- Matura 2027 z polskiego (poziom podstawowy) – najczęstsze zadania: Notatka syntetyzująca

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/matura-2027-polski-komplet